

Nyt fra Center for Selvmordsforskning

Årgang 5, nr 1, februar 2008

Ældre og selvmordsadfærd

Af akademisk medarbejder Karin H. Christensen

Center for Selvmordsforskning har iværksat forskningsprojektet: *"Ældre og selvmordsadfærd. En kvalitativ undersøgelse af ældres livsforhold i forbindelse med selvmordstanker og -forsøg."*

Forskningsprojektet forventes afsluttet i 2008.

Kort om projektet

Der er en både køns- og aldersmæssig skævvridning, når det gælder selvmord i Danmark med ældre mænd som den mest udsatte gruppe. Der er ingen enkle og entydige forklaringer på, at det forholder sig sådan.

Projektet *"Ældre og selvmordsadfærd. En kvalitativ undersøgelse af ældres livsforhold i forbindelse med selvmordstanker og -forsøg"* undersøger, hvad der har betydning for, at ældre udvikler selvmordsadfærd. Samtidigt undersøges, hvad der giver de ældre livskvalitet og livsmod og dermed kan medvirke til, at selvmordshandlingen ikke gennemføres trods alvorlige overvejelser om dette.

Det levende og det levede livs betydning

Mennesker reagerer forskelligt på de hændelser, der opstår gennem livet, og de følelser disse begivenheder afstedkommer, bliver forvaltet på forskellig vis. Undersøgelsen giver et indblik i ældre mænds og kvinders livsverden, som den så ud, da de blev interviewet. Dette omfatter både deres konkrete livsomstændigheder i dag,

men også deres oplevelse af det liv, de har levet, og den betydning det levede liv bliver tillagt deres liv og identitet i dag. Hvad man håber, ønsker, har brug for og kræver i dag, er vokset ud af et langt livs erfaringer. De ældre giver deres egen forklaring på selvmordsadfærden. De forklarer, hvorfor de ønskede eller stadig ønsker at dø, men også på hvorfor de stadig lever, eller hvad der afholdt dem fra at gennemføre selvmordshandlingen.

Hvad vil det sige at være gammel?

Gennem århundreder har den negative forestilling om aldring som forfald, tilbagetrækning, isolation og elendighed været dominerende. I kontrast dertil er den vitale, ungdommelige og uafhængige "hopla-ældre" blevet lanceret de seneste 20-30 år. Aldring er ikke tidløs eller stedløs, men en personlig version af samfundsmæssige og

kulturelle vilkår. De ældres fortællinger bidrager til at belyse, hvad det vil sige at være gammel i Danmark i dag. De lægger i forskellig grad vægt på sammenhængen mellem de vilkår, de som ældre møder i deres daglig-dag, og deres selvmordsadfærd.

Selvopfattelsen formes og udvikles gennem de fortællinger, der udvikles af den enkelte person.

Det eneste jeg kan huske, det er alt lortet.

Der må jo have været gode dage også, men dem har jeg sprunget over..."

Mand 92 år

Uden fortællinger ingen identitet. Personlige beretninger, samfundsmæssige værdier og forestillinger er således tæt forbundet.

”Jeg vil gerne lukke mine øjne ligesom dem, der begår selvmord, men som jeg har sagt, jeg ved ikke hvordan, jeg bærer mig ad med det, og hvis der er en Vorherre til, så beder jeg til, at han vil hjælpe mig med at lukke mine øjne.”

Kvinde 95 år

Projektets teori og metode

Projektet bygger på antagelsen om, at samfundsmæssige fænomener er opstået via historien og sociale processer. ”Ældre” er således ikke bare ”ældre”, men skifter position og indhold afhængigt af konteksten. Projektet åbner gennem de ældres fortællinger op for begreberne ”ældre” og ”alderdom”.

Den narrative tilgang er både et metodemæssigt og et videnskabsteoretisk valg. Valget af narrativer som metode, udspringer af ønsket om at få indblik i den virkelighed, de ældre lever i. Det narrative materiale bidrager samtidig til at belyse det sociale liv gennem de selvfølgeligheder, der kommer til udtryk. Som professor i sociologi Catherine Kohler Riessman skriver ”culture speaks itself through an individuals story” (*kultur kommer til udtryk gennem et individs historie*).

Deltagelse

Projektet er eksplorativt og bygger på interviews med ældre på 65 år eller derover, der har forsøgt selvmord eller haft alvorlige selvmordstanker.

De ældre bliver rekrutteret gennem kontakt til plejeboliger, besøgsvenner samt annoncer i lokalaviser. Pensions- og omsorgskontorer i Hovedstadsområdet og Odense er kontaktet med henblik på kontakt til de ældre gennem omsorgspersonale. Interviewene finder sted i Hovedstadsområdet samt på Fyn.

Interviewene tager udgangspunkt i udvalgte temaer i forbindelse med de ældres livsforløb, ligesom der spørges ind til selvmordstanker og -forsøg samt livsomstændigheder i den forbindelse. Kun relevante dele af interviewet indgår i projektet. Intervieweren har tavshedspligt, og den ældre forbliver anonym.

Nærmere oplysninger

Nærmere oplysninger vedrørende forskningsprojektet ”Ældre og selvmordsadfærd. En kvalitativ undersøgelse af ældres livsforhold i forbindelse med selvmordstanker og -forsøg” kan fås ved henvendelse til:

Centerleder Ph. D. Lilian Zøllner
tlf. 66 13 88 11
e-mail: lz@cfsmail.dk

eller

Akademisk medarbejder
cand.scient.soc.
Karin Hjort Christensen
Tlf.: 63 11 21 88 eller 20 47 39 29
e-mail: khc@cfsmail.dk

Fakta:

- Hvert tredje selvmord i Danmark udføres af ældre på 65 år og derover
- Denne aldersgruppe udgør omkring 15% af den samlede befolkning, så selvmordsraten for gamle mennesker er væsentlig højere end for de øvrige aldersgrupper
- Deler man gruppen af ældre op i personer fra 65-79 år og personer på 80 år eller derover, viser det sig, at selvmordsraten (antal selvmord pr 100.000 selvmord) er størst blandt de ældste.

Kilde: Danmarks Statistik, Center for Selvmordsforsknings Register for Selvmord

Center for Selvmordsforskning varetager forskning i selvmordsadfærd, registrering af selvmordsforsøg, vidensformidling og uddannelse. Centret er en selvejende institution under Velfærdsministeriet.